Suvestinė redakcija nuo 2019-01-23

Nutarimas paskelbtas: TAR 2015-03-16, i. k. 2015-03854

LIETUVOS BANKO VALDYBA
NUTARIMAS
DĖL MAKROPRUDENCINĖS POLITIKOS STRATEGIJOS PATVIRTINIMO

2015 m. kovo 12 d. Nr. 03-31
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatymo 47^1 straipsniu 3 dalies 2 punktu, Lietuvos banko valdyba n u t a r i a:

Patvirtinti Makroprudencinės politikos strategiją (pridedama).

Valdybos pirmininkas Vitas Vasiliauskas

PATVIRTINTA
Lietuvos banko valdybos
2015 m. kovo 12 d.
nutarimu Nr. 03-31
(Lietuvos banko valdybos
2019 m. sausio 21 d.
nutarimo Nr. 03-5 redakcija)

MAKROPRUDENCINĖS POLITIKOS STRATEGIJA

I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Makroprudencinės politikos strategija (toliau – Strategija) parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatymo (toliau – Lietuvos banko įstatymas) 47^1 straipsniu. Šiame straipsnyje nurodyta, kad Lietuvoje už makroprudencinę politiką atsakinga institucija yra Lietuvos bankas.

2. Strategijos tikslas – nustatyti makroprudencinės politikos tarpinius tikslus, priemones, sprendimų priėmimo ir jų viešinimo tvarką, taip pat bendradarbiavimą su kitomis institucijomis vykdant makroprudencinę politiką.

3. Strategijoje vartojamos sąvokos:

3.1. **abipusiškumas** – susitarimas, pagal kurį atitinkama institucija vienoje jurisdikcijoje taiko tokią pačią arba panašią makroprudencinės politikos priemonę, kurią nustatė ir aktyvavo kitos jurisdikcijos atitinkama institucija toje jurisdikcijoje tokią pačią riziką patiriantiems visiems finansinių paslaugų teikėjams;

3.2. **finansų rinkos infrastruktūra** – dalyvaujančias institucijas apimanti daugiašalė sistema, įskaitant sistemos operatorių, kuri naudojama mokėjimo, vertybinių popierių, išvestinių finansinių priemonių ar kitų finansinių sandorių tarpuskaitos, atsiskaitymo arba registravimo operacijoms atlikti;

3.3. **finansų sistema** – visos finansų įstaigos, rinkos, produktai ir rinkų infrastruktūros;

3.4. **makroprudencinė politika** – politika, kuria Lietuvos bankas siekia prisidėti prie visos finansų sistemos stabilumo apsaugos, įskaitant finansų sistemos atsparumo stiprinimą ir sisteminės rizikos susidarymo mažinimą, kad būtų užtikrintas tvarus finansų sektoriaus įnašas į ekonomikos augimą;

3.5. **makroprudencinės politikos priemonė –** makroprudencinės politikos pagrindiniam tikslui ir tarpiniams tikslams pasiekti taikoma priemonė, kuria nustatomi reikalavimai finansų sistemai arba atskiroms finansų įstaigoms, draudimo ir kitoms finansines paslaugas teikiančioms įmonėms;

3.6. **sisteminė rizika** – finansų sistemos sutrikimo rizika, kuri gali turėti reikšmingų neigiamų pasekmių finansų sistemai ir ekonomikai.

4. Kitos Strategijoje vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos banko įstatyme, Lietuvos banko ir kituose finansų sistemos veiklą reglamentuojančiuose Lietuvos Respublikos ir Europos Sąjungos teisės aktuose.

II SKYRIUS
MAKROPRUDENCINĖS POLITIKOS TIKSLAI

5. Pagrindinis makroprudencinės politikos tikslas – prisidėti prie visos finansų sistemos stabilumo apsaugos, įskaitant finansų sistemos atsparumo stiprinimą ir sisteminės rizikos susidarymo mažinimą, kad būtų užtikrintas tvarus finansų sektoriaus įnašas į ekonomikos augimą.

6. Įgyvendindamas pagrindinį makroprudencinės politikos tikslą Lietuvos bankas siekia šių tarpinių tikslų:

6.1. riboti ir siekti, kad būtų išvengta perteklinio kredito augimo ir pernelyg didelio finansinio sverto;

6.2. riboti ir siekti, kad būtų išvengta pernelyg didelės turto ir įsipareigojimų terminų neatitikties, pernelyg didelės užsienio valiutos kurso ir likvidumo rizikos finansų sistemoje;

6.3. riboti pernelyg didelę finansines paslaugas teikiančių įmonių turto arba kitų tiesioginių ir netiesioginių pozicijų koncentraciją;

6.4. riboti sisteminį poveikį turinčių finansų įstaigų netinkamas paskatas prisiimti pernelyg didelę riziką, siekdamas sumažinti jų neatsakingo elgesio pavojų;

6.5. stiprinti finansų rinkos infrastruktūros atsparumą.

7. Lietuvos bankas makroprudencinės politikos tikslų siekia identifikuodamas sisteminę riziką šalies finansų sistemai, ją analizuodamas ir vertindamas, įdiegdamas, griežtindamas arba švelnindamas makroprudencinės politikos priemones.

8. Kad būtų efektyviai siekiama makroprudencinės politikos tikslų, Lietuvos bankas prireikus prisideda tobulinant indėlių ir investicijų garantijų sistemą.

III SKYRIUS
MAKROPRUDENCINĖS POLITIKOS PRIEMONĖS

9. Siekdamas makroprudencinės politikos tikslų Lietuvos bankas teisės aktuose nustatytais atvejais ir tvarka finansų rinkos dalyviams taiko makroprudencinės politikos priemones, taip pat leidžia finansų rinkos dalyviams skirtas rekomendacijas bei skelbia viešus ir neviešus pranešimus apie sisteminę riziką.

10. Lietuvos bankas, siekdamas makroprudencinės politikos tikslų, prireikus taiko šias makroprudencinės politikos priemones:

10.1. anticiklinį kapitalo rezervą;

10.2. reikalavimą taikyti didesnius rizikos svorius makroprudenciniais tikslais;

10.3. kredito dydžio ir įkeisto turto vertės santykio ribojimą;

10.4. finansinių įsipareigojimų grąžinimui skirtos įmokos ir pajamų santykio ribojimą arba kitas pajamų ir skolos santykį ribojančias priemones;

10.5. kredito sutarties trukmės ribojimą arba paskolos grąžinimo reikalavimą;

10.6. finansinio sverto rodiklio papildomą makroprudencinį reikalavimą;

10.7. likvidumo koregavimo priemones ir stabilaus finansavimo reikalavimą;

10.8. užsienio valiutos kurso rizikos ribojimo priemones;

10.9. didelių finansines paslaugas teikiančių įmonių turto arba kitų tiesioginių ir netiesioginių pozicijų ribojimą;

10.10. kitų sisteminės svarbos įstaigų kapitalo rezervą;

10.11. sisteminės rizikos rezervą;

10.12. kitas makroprudencinės politikos priemones, įskaitant Europos sisteminės rizikos valdybos rekomenduotas pripažinti ir abipusiškai taikyti kitų valstybių narių taikomas makroprudencinės politikos priemones.

11. Lietuvos bankas nustato makroprudencinės politikos priemonių taikymo poreikį ir, jeigu toks poreikis yra, nustato tinkamą priemonę, jos dydį, taikymo laikotarpį, numato rinkos dalyvius, kuriems bus taikoma priemonė, ir periodiškai įvertina priemonės tinkamumą bei efektyvumą siekiant makroprudencinės politikos tikslų. Lietuvos bankas taip pat rengia šias priemones pagrindžiančius ir įgyvendinančius dokumentus ir juos viešai skelbia, jei tai nekelia pavojaus finansiniam stabilumui.

12. Lietuvos bankas, prieš priimdamas sprendimą dėl makroprudencinės politikos priemonės taikymo, atsižvelgia į šiuos kriterijus:

12.1. priemonės efektyvumą ir naudingumą siekiant makroprudencinės politikos tikslų;

12.2. priemonės proporcingumą sisteminės rizikos lygiui;

12.3. priemonės įtaką stiprinant rinkos discipliną ir formuojant tinkamus lūkesčius;

12.4. priemonės įgyvendinimo paprastumą;

12.5. priemonės ekonomiškumą, vertinant patiriamą naudą ir kaštus;

12.6. priemonės įgyvendinimo tarptautinį poveikį;

12.7. priemonės suderinamumą su kitomis makroprudencinės politikos ir mikroprudencinėmis priemonėmis nacionaliniu ir Europos Sąjungos mastu.

13. Lietuvos bankas, nepriimdamas jokių papildomų teisės aktų, pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 458 straipsnio 5 dalies nuostatas pripažįsta ir abipusiškai taiko visas atitinkamų institucijų priimtas makroprudencinės politikos priemones ta apimtimi ir tiems subjektams, kaip nurodyta Europos sisteminės rizikos valdybos Rekomendacijoje dėl konkrečios priemonės pripažinimo ir abipusio taikymo.

IV SKYRIUS
MAKROPRUDENCINĖS POLITIKOS SPRENDIMŲ PRIĖMIMAS

14. Lietuvos bankas makroprudencinės politikos sprendimus priima savarankiškai, atsižvelgdamas į tuo metu vykdomą ekonominę politiką ir mikroprudencinį finansų sistemos reguliavimą.

15. Lietuvos bankas makroprudencinės politikos sprendimus priima savo iniciatyva arba atsižvelgdamas į Europos sisteminės rizikos valdybos rekomendacijas ar įspėjimus dėl sisteminės rizikos ir Europos Centrinio Banko siūlymus dėl makroprudencinės politikos priemonių.

16. Priimdamas makroprudencinės politikos sprendimus Lietuvos bankas glaudžiai bendradarbiauja su Europos Centriniu Banku, kuris pagal Bendrą priežiūros mechanizmą reglamentuojančius teisės aktus ir kitus Europos Sąjungos teisės aktus dėl atskirų Europos Sąjungos lygiu suderintų makroprudencinių priemonių gali nustatyti griežtesnius reikalavimus, nei numatoma Lietuvos banko taikomomis ar siūlomomis makroprudencinės politikos priemonėmis.

17. Lietuvos bankas, gavęs iš kitų valstybių informacijos, kad pakeistos tose valstybėse taikomos makroprudencinės politikos priemonės, atsižvelgia į susijusių Europos Sąjungos teisės aktų nuostatas ir sprendžia, ar tikslinga keisti vykdomą makroprudencinę politiką.

V SKYRIUS
MAKROPRUDENCINĖS POLITIKOS SPRENDIMŲ VIEŠINIMAS

18. Sprendimus dėl makroprudencinės politikos priemonių ir juos pagrindžiančią informaciją Lietuvos bankas viešina pranešimuose spaudai, skelbia Finansinio stabilumo apžvalgoje ir pagal poreikį kitose informavimo priemonėse, išskyrus atvejus, kai tai kelia pavojų finansiniam stabilumui.

19. Lietuvos bankas viešai pasisako dėl sisteminės rizikos, siekdamas perspėti, rekomenduoti, informuoti arba šviesti visuomenę, finansų rinkos dalyvius ir kitus suinteresuotus asmenis, jei tai nekelia pavojaus finansiniam stabilumui.

20. Lietuvos bankas, pranešdamas apie makroprudencinės politikos sprendimus ir skelbdamas juos pagrindžiančią informaciją, remiasi šiais principais:

20.1. atvirumu, jei tai nekelia pavojaus finansiniam stabilumui ir nėra susiję su konfidencialia informacija;

20.2. aiškumu;

20.3. proporcingumu priimto sprendimo svarbai.

VI SKYRIUS
BENDRADARBIAVIMAS SU KITOMIS INSTITUCIJOMIS

21. Kartą per metus, kilus finansinei krizei – dažniau, Lietuvos banko valdybos pirmininkas dalyvauja Lietuvos Respublikos Seimo Biudžeto ir finansų komitetui (toliau – Komitetas) rengiant

klausimus dėl Lietuvos banko vykdomos makroprudencinės politikos. Lietuvos bankas prireikus gali Komiteto pirmininkui teikti pasiūlymus dėl makroprudencinę politiką reglamentuojančios teisinės bazės tobulinimo ir dėl prevencinių priemonių sisteminei rizikai mažinti.

22. Makroprudencinės politikos priemonių koordinavimas, derinimas ir komunikavimas su Europos Centriniu Banku, Europos sisteminės rizikos valdyba, kitomis Europos Sąjungos institucijomis ir valstybių narių paskirtomis makroprudencinės politikos nacionalinėmis institucijomis atliekamas remiantis šį koordinavimą, derinimą ir komunikavimą reglamentuojančiais Europos Sąjungos teisės aktais.

23. Lietuvos bankas, nustatęs, kad taikomos makroprudencinės politikos priemonės veiksmingumui užtikrinti reikalingas kitų valstybių narių šios priemonės pripažinimas ir abipusis taikymas, pateikia Europos sisteminės rizikos valdybai prašymą rekomenduoti kitoms valstybėms narėms pripažinti ir abipusiškai taikyti šią makroprudencinės politikos priemonę. Lietuvos bankas kartu su šiuo prašymu pateikia informaciją apie šią makroprudencinės politikos priemonę ir jos įgyvendinimo tarptautinio poveikio vertinimą.

24. Lietuvos bankas bendradarbiauja, keičiasi informacija ir turi teisę sudaryti sutartis su Europos Centriniu Banku, Europos sisteminės rizikos valdyba, kitų valstybių makroprudencinę politiką vykdančiomis institucijomis ir finansų rinkos priežiūros institucijomis, kitomis Lietuvos Respublikos, užsienio valstybių, Europos Sąjungos ir (arba) tarptautinėmis institucijomis.

VII SKYRIUS
BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

25. Strategija įgyvendina 2013 m. balandžio 4 d. Europos sisteminės rizikos valdybos rekomendaciją ESRV/2013/1 dėl makroprudencinės politikos tarpinių tikslų ir priemonių (OL 2013 C 170, p. 1).

26. Lietuvos bankas mažiausiai kartą per 3 metus įvertina Strategiją ir remdamasis šiuo vertinimu daro Strategijos pakeitimus, jeigu to reikia.

Priedo pakeitimai:
Nr. 03-5, 2019-01-21, paskelbta TAR 2019-01-22, i. k. 2019-00917

Pakeitimai:

1.
Lietuvos bankas, Nutarimas
Nr. 03-5, 2019-01-21, paskelbta TAR 2019-01-22, i. k. 2019-00917
Dėl Lietuvos banko valdybos 2015 m. kovo 12 d. nutarimo Nr. 03-31 „Dėl Makroprudencinės politikos strategijos patvirtinimo“ pakeitimo